

Ломакіна Л.В.

Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”, Україна

Навчання іноземної мови з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей

З входженням України до загально - європейської системи вищої освіти зросли мотивація навчання та значимість вивчення іноземних мов. Головна мета освіти полягає в адаптації освітнього процесу до запитів і потреб особистості, в орієнтації навчання на забезпечення можливостей її саморозкриття, в розвитку особистісного потенціалу.

Очевидно, що адаптація освітнього процесу до запитів і потреб особистості можлива при реалізації особистісно-орієнтованого підходу з урахування вікових особливостей, інтересів, можливостей, потреб.

Всупереч традиційно існуючій думці, що іноземна мова краще дається в ході її вивчення в довузівський період, слід зазначити, що все не так однозначно. Вітчизняні та зарубіжні методисти у своїх роботах впродовж багатьох років вели розмову про велике значення логічного мислення дорослих, про деякі інші особливості, пов'язані з їх життєвим досвідом. Процес сприйняття знань у дорослих інший, ніж у дітей. У них зрілість розуму, життєвий досвід, сила волі, наполегливість, здатність міркувати, уміння правильно розбиратися в практичних питаннях, до того ж вони володіють мовними навичками ... У дитини є певні переваги в сприйнятті знань. Щодо іноземної мови встановлено, що ці переваги полягають у гнучкості голосу, в здатності чутливо вловлювати на слух іноземну мову і в природній схильності до наслідування. У дорослих деякі з перерахованих властивостей значно слабкіші, однак це компенсується організованим запам'ятовуванням і значно більшою здатністю до вольового зусилля.

Позитивний вплив іншомовних компетенцій у студентів, на відміну від школярів, полягає в тому, що вони серйозніше ставляться до навчання, усвідомлюючи, що їм доведеться стикатися з іноземними мовами на практиці, в

процесі роботи при читанні і складанні іншомовних документів, під час подорожей, при спілкуванні із зарубіжними партнерами.

Студенти, як зазначено вище, мають здатність до вольового зусилля, і ця якість допомагає їм долати труднощі, а процес навчання іноземним мовам по своїй суті трудомісткий, що займає значний період часу. Діти, особливо на початку навчання у школі, або в дошкільний період, як відомо, чекають легких, швидких успіхів, але, зіткнувшись з реальністю, часто, будучи нетерплячими в силу своїх вікових особливостей, втрачають внутрішні мотиви до вивчення іноземної мови.

Робота викладача вузу, на відміну від шкільного вчителя, частково полегшується більш розвиненим мисленням студентів, здатністю осмислювати, в тому числі мовні явища. Однак, особливості організації навчання іноземної мови у ВНЗ нелінгвістичного профілю, часто, зводять до «нуля» зусилля викладачів і студентів. Відомо, що в наші дні картина просто гнітюча - з одного боку, зростаючі потреби суспільства вимагають якісного володіння мовами фахівцями немовних спеціальностей, а з іншого - умови навчання (обмежена кількість аудиторних занять, проблеми з організацією самостійної роботи студентів, в тому числі через недостатню увагу до цих проблем з боку методичної науки) залишають бажати на краще. В умовах такого вузу викладачеві необхідно особливо наполегливо шукати шляхи ущільнення при проходженні матеріалу, способи відбору необхідного і достатнього лексико-граматичного мінімуму, активізації діяльності усіх студентів. Необхідний більш ретельний підхід до відбору навчального матеріалу та методів викладання в немовних ВНЗ, з врахуванням вікових особливостей, тобто тих вимог, які студент, будучи дорослою людиною, об'єктивно пред'являє до навчального процесу.

Зокрема, при управлінні навчальним процесом, повинно стати правилом постійно включати студентів у процес визначення мети в роботі, так як студенту необхідно чітко уявляти перспективи не тільки на кінець вивчення іноземної мови у ВНЗ, а й на кожному окремому етапі процесу навчання.

Тобто, приймаючи до уваги при навчанні добровільний характер роботи студента, конкретність, невідкладність завдань, які він ставить перед собою, необхідно постійно знайомити його з навчальним планом.

Досвід викладання показує, що теоретичний матеріал з граматики повинен бути викладений стисло і компактно. Зміст текстів та вправ повинен становити інтерес, а методи викладання, з одного боку, відповідати схильності студента сприймати матеріал свідомо, а з іншого - спонукати до активної участі в навчальному процесі.

Необхідно приділяти достатню увагу підвищенню мотивації до навчання у студентів, для чого на постійній основі не тільки ставити завдання, але і пояснювати, наскільки реальна можливість ведення елементарної бесіди на побутові теми і читання текстів за фахом. В силу вікових особливостей, студентів зазвичай цікавить практична сторона справи, тобто чи зможуть вони і коли саме вести бесіду іноземною мовою, читати інструкції, статті за їх основним фахом. Зокрема, студенти, знаючи, що їм потрібно, критично розбираються в навчальних посібниках, в той час як школярі проявляють більшу зацікавленість до своїх підручників.

Підбір матеріалів та відбір методів навчання обумовлений ще й тим, що студентам краще мати справу з джерелами, які надають їм можливість просунути не тільки в самій іноземній мові, а й дізнатися щось практично важливе для їх майбутньої спеціальності. На жаль, на практиці, спостерігається розрив між інтересами студентів і їх вкрай обмеженими мовними компетенціями. Дане протиріччя також усуваються підбором матеріалу для вивчення. Необхідно враховувати мотиваційні проблеми студента, з тим, щоб надалі розвинути мовленнєві компетенції на їх основі.

Мовні компетенції доцільно розвивати відбираючи вже на початковому етапі матеріали тематично, з врахуванням майбутньої діяльності студентів. Як уже зазначалося, матеріали, що не відображають життя та побут, а також професійні інтереси студента, сприймаються байдуже і гасять інтерес до вивчення мови.